

Mottagare
Regionstyrelsen

Revisionsrapport. Granskning av ekonomistyrning och budgetunderskott

Förslag till beslut

Regionstyrelsen beslutar att godkänna förvaltningens förslag på svar och lämnar det till revisorerna som sitt eget.

Sammanfattning

På uppdrag av revisorerna i Region Gotland har KPMG genomfört en granskning av barn- och utbildningsnämnden samt hälso- och sjukvårdsnämndens ekonomistyrning och regionstyrelsens uppsiktsplikt.

Den samlade bedömningen utifrån granskningens syfte är att utvalda nämnder och regionstyrelsen i allt väsentligt har rutiner som säkerställer ändamålsenlig ekonomistyrning inklusive uppföljning men att nämnderna inte vidtar erforderliga åtgärder för att nå en ekonomi i balans i enlighet med tilldelad budget.

Revisorerna har rekommenderat regionstyrelsen att:

- Förtydliga åtgärdsplanernas innehåll och utformning.
- Säkerställa att framtagna åtgärdsplaner och effekterna av beslutade åtgärder från samtliga nämnder följs upp i tillräcklig omfattning.
- Säkerställa att åtgärder tas fram på nämndnivå för de av fullmäktige beslutade effektiviseringsåtgärder samt att dessa åtgärder följs upp under året.
- Stärka uppsiktsplikten kopplat till regionens ekonomiska hushållning.

Regionstyrelseförvaltningen instämmer i allt väsentligt i revisorernas bedömning. Revisorernas rekommendationer kommer att omhändertas genom att förtydliga förväntningar på åtgärdsplaners innehåll och utformning samt ha större fokus på effekterna av de åtgärder som nämnderna avser att genomföra för att nå ekonomisk balans.

Ärendebeskrivning

KPMG har av Region Gotlands förtroendevalda revisorer fått i uppdrag att

genomföra en fördjupad granskning av barn- och utbildningsnämnden och hälso- och sjukvårdsnämndens ekonomistyrning samt regionstyrelsens uppsiktsplikt.

Syftet med granskningen har varit att konstatera om barn- och utbildningsnämnden samt hälso- och sjukvårdsnämnden och regionstyrelsen har rutiner som säkerställer ändamålsenlig ekonomistyrning inklusive uppföljning och att nämnderna vidtar erforderliga åtgärder för att nå en ekonomi i balans i enlighet med tilldelad budget.

Den samlade bedömningen utifrån granskningens syfte är att utvalda nämnder och regionstyrelsen i allt väsentligt har rutiner som säkerställer ändamålsenlig ekonomistyrning inklusive uppföljning men att nämnderna inte vidtar erforderliga åtgärder för att nå en ekonomi i balans i enlighet med tilldelad budget.

Skälen till bedömningen är att rutiner finns på plats men det saknas tydliga beskrivningar av åtgärdsplanernas innehåll och hur effekterna ska följas upp. Genomförda uppföljningar saknar en tydlig redogörelse av åtgärdernas ekonomiska effekt varför revisorerna bedömer att uppföljningarna är otillräckliga. I samband med att styrelsen mottog åtgärdsplanerna, konstaterade styrelsen att nämnderna skulle redovisa ett underskott vid årets slut, trots åtgärderna. Ändå fattades inget beslut av styrelsen om att uppdra nämnderna om ytterligare åtgärder. Därtill har regionstyrelsen inte följt upp de av fullmäktige beslutade effektiviseringskraven.

Revisorerna har utifrån sina iakttagelser rekommenderat regionstyrelsen att:

- Förtydliga åtgärdsplanernas innehåll och utformning.
- Säkerställa att framtagna åtgärdsplaner och effekterna av beslutade åtgärder från samtliga nämnder följs upp i tillräcklig omfattning.
- Säkerställa att åtgärder tas fram på nämndnivå för de av fullmäktige beslutade effektiviseringsåtgärder samt att dessa åtgärder följs upp under året.
- Stärka uppsiktsplikten kopplat till regionens ekonomiska hushållning.

Vidare rekommenderas barn- och utbildningsnämnden samt hälso- och sjukvårdsnämnden att:

- Stärka det uppföljande arbetet kopplat till framtagna åtgärdsplaner, bland annat vad gäller åtgärdernas ekonomiska effekter.
- Besluta om kompletterande åtgärder om inte de ursprungliga fått avsedd effekt.

Regionstyrelseförvaltningen föreslår att regionstyrelsen lämnar följande svar angående rekommendationerna riktade till regionstyrelsen.

Förtydliga åtgärdsplanernas innehåll och utformning.

Regionstyrelseförvaltningen har valt att inte föreslå för regionstyrelsen att besluta om en gemensam mall för nämndernas åtgärdsplaner eftersom innehåll och angreppssättet skiljer sig mycket mellan nämnderna utifrån sina olika uppdrag och omfattning av åtgärderna.

Revisorernas rekommendation är trots det rimlig och en gemensam syn och förtydligande av vad en åtgärdsplan ska innehålla och hur den ska följas upp. När regionstyrelsen framåt beslutar att nämnderna ska besluta om åtgärder bör även vissa innehållsmässiga krav beslutas.

Säkerställa att framtagna åtgärdsplaner och effekterna av beslutade åtgärder från samtliga nämnder följs upp i tillräcklig omfattning.

I regionstyrelsens anvisningar till nämnderna för delårsrapport 1, månadsrapport april samt delårsrapport 2 fanns 2024 ett nytt obligatoriskt avsnitt (rubrik) som hette: Åtgärder för att beslutad budget inte ska överskridas. I instruktionen stod följande:

Vid regionstyrelsens sammanträde i mars beslutades att samtliga nämnder ska vidta nödvändiga åtgärder under 2024 för att beslutad budget inte ska överskridas. Rapportera vilka åtgärder nämnden vidtagit samt vilka effekter vidtagna åtgärder förväntas få.

I delårsrapport 2 kompletterades ovanstående med följande instruktion.

Regionstyrelsen har gett regiondirektören i uppdrag att ta fram gemensamma aktiviteter för att minska nämndernas kostnader. Regiondirektören tog under våren beslut om specifika åtgärder att vidta för att minska kostnaderna inom Region Gotland. Kommentera vilka effekt dessa beslutade åtgärder har fått och förväntas att få.

I instruktionerna till de extra ekonomiska uppföljningarna som genomförts av de nämnder som prognostiserat underskott har följande instruktioner givits:

- Kommentera väsentliga budgetavvikelser i perioden
- Kommentera nettokostnadsutvecklingen i perioden
- Kommentera om prognosen av någon anledning inte verkar stämma på grund av ny information sedan senaste prognos.
- Kommentera vilka åtgärder som påbörjats eller genomförts för att minska underskottet samt om någon verksamhet/avdelning avviker.

Samtliga nämnder har redovisat detta och regionstyrelsen har via dessa rapporter fått löpande information om pågående åtgärder. Däremot saknas en specifik återkoppling som riktar sig var och en av nämnderna utifrån det som är rapporterat.

Det som beslutats och återkopplats har riktat sig till alla nämnder. I regionstyrelsens protokoll 2024-05-30 § 141 från delårsrapport 1 står exempelvis följande:

Alla nämnder har i delårsrapporten redovisat vilka åtgärder som beslutats eller planeras. Trots dessa åtgärder är prognosen kraftigt negativ vilket tyder på att det finns en fortsatt osäkerhet kring vilken ekonomisk effekt åtgärderna kommer att få. Alla nämnder behöver därmed fortsätta och ta ytterligare beslut för att nå ekonomisk balans. Gemensamma åtgärder har planerats och beslutats av regiondirektören tillsammans med koncernledningsgruppen, dessa åtgärder gäller alla verksamheter, dvs även de enheter som inte har negativ budgetavvikelse. En grundförutsättning för en stabil ekonomi för regionen som helhet är att nämnderna klarar sina uppdrag inom de ekonomiska ramar som tilldelats. Den ekonomiska situationen är sammantaget mycket allvarlig. Att nämnderna totalt sett har så här stort underskott trots budgettillskott på över 6 % är inte bra. Det krävs ett fortsatt arbete med att se över utbud och effektiviseringar i samtliga verksamheter.

Regionstyrelsen beslutade även i samband med delårsrapport 2 2024-10-24 att: *Samtliga nämnder får i uppdrag att vidta ytterligare åtgärder för att begränsa underskottet 2024 och bromsa den höga kostnadsutvecklingen i verksamheterna samt att anpassa verksamheten inför 2025 års ekonomiska utmaningar.*

Det är svårt att på en övergripande nivå se omedelbara ekonomiska effekter av effektiviseringsåtgärderna. Den här typen av åtgärder är ofta kopplade till beteendeförändringar eller personalförändringar och det tar ofta tid innan det går att utläsa den ekonomiska effekten. Det är dock rimligt att ha som krav på nämnderna att de ska rapportera vilka konkreta ekonomiska effekter som förväntas uppstå och att de därefter gör regelbundna månatliga uppföljningar.

Regionstyrelseförvaltningen kommer i arbetet med anvisningar förtydliga att det är konkreta effekter som efterfrågas och föreslå för regionstyrelsen att besluta om att de nämnder som inte redovisar konkreta effekter får i uppdrag att återkomma med det.

Säkerställa att åtgärder tas fram på nämndnivå för de av fullmäktige beslutade effektiviseringsåtgärder samt att dessa åtgärder följs upp under året.

Se ovan.

Stärka uppsiktsplikten kopplat till regionens ekonomiska hushållning.

Se ovan.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att revisorernas rekommendationer kommer att omhändertas genom att förtydliga förväntningar på åtgärdsplanernas innehåll och utformning samt ha större fokus på effekterna av de åtgärder som nämnderna avser att genomföra för att nå ekonomisk balans.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse regionstyrelseförvaltningen daterad 2025-02-24

Revisionsrapport Granskning av barn- och utbildningsnämnden samt hälso- och

sjukvårdsnämndens ekonomistyrning och regionstyrelsens uppsiktsplikt daterad 2024-12-13

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Ulrika Jansson
Ekonomidirektör

Skickas till
Samtliga nämnder